

40 REFORMER FÖR LEVANDE HAV OCH VATTENDRAG

För Sveriges bästa

Centerpartiet

40 reformer för levande hav och vattendrag

Östersjön och Västerhavet, Sveriges två närmaste hav, mår inte bra. De utsätts årligen för stora påfrestningar i form av utsläpp av miljögifter, marint skräp, övergödande ämnen och ett allt för kraftigt industrifiske. Det som en gång var levande ekosystem med stora fiskbestånd har börjat ersättas av döda havsbottnar, giftiga algbloomningar, plaster och en utarmat biologisk mångfald. Sveriges många insjöar och grundvattentäkter står även de inför snarliga utmaningar.

För att motverka en fullständig ekologisk kollaps och istället börja återställa förutsättningar för livet i haven måste vi agera redan idag. Centerpartiet har länge drivit en ambitiös havs- och vattenpolitik som tar itu med problemen från flera håll med fokus på konkreta resultat, nu och många år framöver. De kommande tre åren vill vi satsa ytterligare 1 670 miljoner kronor på att rädda våra hav, sjöar och vattendrag. Detta är våra skarpaste förslag för havens bästa.

Ingen mer övergödning av Östersjön

1. Få stopp på jordbrukets övergödande utsläpp en gång för alla genom att växla upp det framgångsrika LEVA-programmet där markägare jobbar tätt ihop med myndigheterna utifrån lokala förutsättningar.¹
2. Prioritera miljöarbetet runt Östersjön under det svenska EU-ordförandeskapet 2023. Sverige måste vara Östersjöns främsta försvarare.
3. Jobba för att kommande programperiod i EU:s gemensamma jordbrukspolitik (2023–2027) skärper utsläppskrav och levererar tillräcklig finansiering för att ställa om jordbruket, inte minst i sydöstra Östersjön (Polen och Baltikum).
4. Skapa ett regionalt utsläppshandelssystem för EU-länderna runt Östersjön för att få ner de övergödande utsläppen. Inget land ska få ta en smitnota – alla måste göra mer.
5. Se till att landets reningsverk, inte minst i de mest tätbefolkade områden, utrustas med modern reningsteknik med god förmåga att rena vattnet på övergödande ämnen, men även kemikalier och läkemedelsrester.²
6. Inför ett nationellt mål till år 2030 om att återföringen av fosfor och kväve från avloppssystemen till jordbruket ska ligga på 70 respektive 20 procent. Till 2040 och 2050 ska målet höjas ytterligare i takt med att teknikutvecklingen går framåt.

---

¹ 225 miljoner kronor under tre år, gärna längre.

² 500 miljoner kronor under tre år.

7. Bredda det gröna avdraget till installation av miljöanpassade avloppsanläggningar, så att enskilda fastighetsägare lättare kan göra rätt för sig.
8. Säkerställ att landets tusentals fritidsbåtshamnar har tillräckliga och fungerande tömningsstationer för att förebygga latrintömning från båtar direkt i havet.
9. Förstärk miljöersättningen till personer och näringsverksamheter som vill odla blå fånggrödor som till exempel musslor, ostron och alger, och förenkla all lagstiftning som idag utgör ett hinder för detta.

Stoppa industrifisket och rädda fiskbestånden

10. Flytta ut trålgränsen 12 nautiska mil (22 kilometer) längs *hela* Östersjökusten och tills vidare för att stoppa de stora industritrålarna från att tömma Sveriges kustområden och skärgårdar på fisk.
11. Tillämpa försiktighetsprincipen fullt ut och sätt fiskekvoterna för Östersjön 50 procent lägre än vad som idag bedöms vara hållbar avkastning. Det finns inte utrymme att våga chansa.
12. Inför ett permanent och generellt förbud mot bottentrålning i samtliga svenska vatten men att undantag kan tillåtas när det kan ske utan negativ inverkan på havsmiljön.
13. Arbeta långsiktigt för ett generellt förbud mot skadlig bottentrålning på EU-nivå även utanför länders territoriella gräns.
14. Säkerställ en mer hållbar förvaltning av säl och skarv genom reglerad licens- och skydds jakt där behov finns.
15. Växla upp reduktionsfisket av den skadliga spiggen i syfte att minska dess utbredning och ge andra, för ekosystemet viktigare, arter en chans att återhämta sig.
16. Förbättra möjligheterna för yrkesfiskare att snabbare ställa om till mer skonsamma fiskeredskap i Sverige och verka för att EU uppdaterar sin förordning om fiskeredskap.
17. Arbeta för att EU vidtar åtgärder för att det europeiska utkastförbudet efterlevs hårdare så att all fisk som fångas registreras och räknas av från tilldelade kvoter.
18. Se till att en större andel fångad fisk går till humankonsumtion istället för att bli fiskfoder till utländska fiskodlingar genom att stärka förutsättningarna för det kustnära och småskaliga yrkesfisket.

Hav, sjöar och vattendrag utan skadliga kemikalier, miljögifter och skräp

19. Sverige ska aktivt driva på för en ambitiös uppdatering av EU:s kemikalielagstiftning (Reach) så att regleringen och utfasningen av skadliga kemikalier sker gruppvis utifrån användningsområde och kemisk struktur.
20. Inför ett utvidgat ekonomiskt producentansvar på läkemedel i syfte att styra produktionen mot snabbare biologiskt nedbrytbara läkemedel och

som får läkemedelsbolagen att bidra till finansieringen av reningsteknik på reningsverken.

21. EU ska ställa vassare miljökrav i läkemedelstillverkningen för att eliminera fler skadliga ämnen från marknaden och vattnets kretslopp.
22. EU ska göra det möjligt för medlemsstaterna att besluta om att miljöfarliga läkemedel inte ska få säljas receptfritt – i dagsläget går det inte att reglera.
23. Inför nationella regler om lägsta möjliga gränsvärden på hur mycket PFAS, en av de mest skadliga och långlivade kemikaliegrupperna, som får finnas i dricksvattnet.
24. Se till att produkter som innehåller PFAS snabbt fasas ut i Sverige genom att gå före EU med ett nationellt förbud. Produkter som riktas till barn och produkter för livsmedelskonsumtion måste prioriteras i första hand.
25. Ställ högre krav på Försvarmakten och brandkåren att fasa ut användningen av PFAS i deras respektive verksamheter då det bidrar till spridning till sjöar och vattendrag.
26. Snarast möjligt se över hur de mest kontaminerade vattentäkterna och jordbruksmarken kan saneras för att bli av med sitt förhöjda PFAS innehåll.
27. Förstärk det statliga saneringsanslaget för att säkerställa tillräcklig finansiering över tid. Sverige har många tickande miljöbomber som fortfarande inte tagits itu med.
28. Snabba på saneringen och efterbehandlingen av Sveriges hårdast förorenade marinor och småbåtshamnar. Vid behov bör statliga medel skjutas till.
29. Förstärk bidraget som kustkommuner kan söka för strandstädning då deras egna medel sällan räcker till för att hantera mängden skräp som spolas i land, inte minst på Västkusten.
30. Förstärk bidraget som yrkesfiskare kan söka för omhändertagande av övergivna fiskeredskap till havs då det är en snabbt växande skräpfraktion.³
31. Säkerställ att alla återvinningsstationer i kustkommuner faktiskt har möjlighet att ta hand om avfall från marin verksamhet som till exempel båtbottnfärg på ett hållbart sätt.
32. Sverige ska ligga på EU och den internationella sjöfartsorganisationen IMO att skapa en internationell fond för miljöskador som orsakas av olyckor till havs som leder till marin nedskräpning.
33. Skärp det svenska regelverket för hur dispenser från dumpningsförbudet av muddermassor beviljas. Det ska inte gå att dumpa giftigt avfall som förstör havets ekosystem.

---

³ Tillsammans med det ovan, 120 miljoner kronor under tre år

34. Inför ett nationellt förbud mot utsläpp av miljöfarligt skrubbevatten från fartyg på svenskt vatten och verka för att EU och IMO tar fram striktare reglering av utsläpp av skrubbevatten från fartyg på internationellt vatten.
35. Inför en verkningsfull miljödifferiering av farledsavgifterna som tar hänsyn till både klimatutsläpp och lokal påverkan på havsmiljön, vilket är ett effektivt sätt att snabba på sjöfartens omställning. Arbetet med bonus-malus för miljöbilar har visat att det fungerar.
36. Se över möjligheterna att striktare reglera kommersiell sjöfart i eller nära kustområden med höga skyddsvärden.

Bevara och återställ levande marina ekosystem

37. Förstärk befintliga statliga anslag för att restaurera nedgångna naturområden på både land och i havet, med en särskild satsning på att rusta upp landets våtmarker samt att anlägga nya.⁴
38. Förstärk insatserna för att anlägga och restaurera ålgräsängar längs kusterna, vilket både ökar havets biologiska mångfald och utgör en kolsänka.
39. Bilda fler marina skyddsområden eller -reservat längs de svenska kusterna där endast småskaligt fiske och sportfiske är tillåtet.
40. Sverige bör tillsammans med andra länder arbeta för att utöka arealen skyddat hav även utanför de territoriella gränserna, inte minst i Arktis.

---

⁴ Vi satsar totalt 825 miljoner kronor på naturvård och restaurering under de kommande tre åren. 500 mnkr till våtmarker och 425 mnkr till övriga nedgångna naturområden.